

fig paa det, vil jeg kun gjentage endnu en Udtalelse af den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, som er, synes det mig, temmelig betegnende i saa Henseende. Han var nemlig saa god at udtale, at han ikke betvivlede den høitærede Formands bona fides i denne Sag, eller, som han var saa god at oversætte det, ikke vilde betvivle, at Formanden havde handlet i god Hensigt, ikke med Hensigt havde villet misbruge sin Formandsmyndighed. Men der ligger i denne Udtalelse dette, at, om Formanden end ikke har ladet det mangle paa god Villie, har han dog i Virkeligheden, i Gjærningen, objektivt betragtet, gjort noget Urigtigt, har i Virkeligheden misbrugt sin Formandsstilling, skjøndt han har handlet bona fide. Men jeg henstiller da til ærede Medlemmer at afgjøre, om dette maa siges at være blot en Kvæstion vedrørende, hvorledes et Punkt i Forretningsordenen skal forstaaes, eller om der ikke deri ligger et Angreb paa Formanden.

N. Andersen: Den Bevægelse, som denne Sag har vakt, har tilfælde godtgjort, at det ikke har været uden Jøje, at vi have fremdraget den (Latter) — selv denne Latter giver sit Bidrag dertil; — men selve Sagen vilde dog aldrig have faaet den Betydning, som den har faaet, dersom ikke det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (Brandes) selv og hans Partifæller havde været saa velvillige at lægge Sagen tilrette paa den Maade, som de have gjort. Dersom dette ærede Medlem paa Valgdagen havde holdt sig til den samme eller lignende uklare Udtalelser om, hvad han forstod ved sit Gudsforhold, hvad han forstod ved Gud, ved Religion overhovedet, kunde Sagen aldrig være kommen i den Gænge, som den kom, og dersom hans Partifæller herinde ikke havde indbragt dette Forslag til Beslutning, som vi her forhandle om, kunde Sagen aldrig have faaet det Ekstrem, som den har faaet, og saa vilde vi ganske vist være gaaede glip af det interessante Foredrag, vi idag have hørt af det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds. Jeg skal nu strax udtale, at det er saa langt fra, at jeg finder, at Formanden har overskredet sin Myndighed ved, hvad han har gjort her, at jeg mener, at han kun har opfyldt sin Pligt ved, som han selv udtrykte sig, i de Ord, han tilføjede, efter at have oplæst de Skrivelser, der vare velegede mellem ham og det ærede Medlem, at han havde gjort Sit til, indenfor sin Rækkeevne at forhindre, at der skulde salde Folkethinget Noget til Last ved denne Leilighed. Det vilde efter min Mening ganske vist have været en Pligtforsømmelse fra Formandens Side, hvis han ikke havde gjort et saadant Skridt, som han har gjort. Der er jo endnu maaske Somme, som ville mene, at Formanden ikke har gjort Nok ved sin Fremgangsmaade, idet han efter deres Mening ikke skulde have tilfattet det ærede Medlem Edsformu-

laren, før han havde faaet hans Erklæring om, hvorledes han vilde forholde sig til den; men dette tillægger jeg ikke nogen Betydning; thi hvis det ærede Medlem ikke havde faaet Edsformularen tilfattet, kunde han vel selv efter de Dplysninger, han kunde have faaet fra sin af sine Benner, have skrevet Edsformularen, underskrevet den og sendt Formanden den med Anmodning om at konstatere, at Eden var aflagt. Dette kunde Formanden ikke forhindre, og derfor tror jeg, at der ikke kan lægges Formanden Noget til Last, og at han har tilfattet det ærede Medlem Edsformularen. Den ærede Formand har lyst en vi ved, og det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds paa Grund af hans særlige Stilling til Sagen; jeg antager dog, at der ikke vil være forstaaet, at man ikke kan imødegaa de Udtalelser, som det ærede Medlem her har fremsat. Jeg vil da sige til, hvad der allerede er fremkommen paa anden Side, navnlig fra den ærede sidste Kæder (Klein), at den Udtalelse, vi her idag have hørt af det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds om hans Gudsforhold, stiller for mig slet ikke Sagen bedre, end den var iforveien. Hvad vilde det have havt at betyde, om det var blevet bekendt over hele Landet samtidig med hans Udtalelse om, at han hverken tror paa de Christnes Gud eller paa Jødernes Gud, at han skulde have sagt, at han desuagtet var klar paa sit Gudsforhold, og at det var ham helligt. Det havde jo slet Intet med denne Sag at gøre. Det ærede Medlem er jo vist fuldkommen klar paa sit Gudsforhold, og hvis han, som han her oplyser, er kommen til det Resultat, at der ikke er nogen personlig Gud til, maa han ganske vist anse det for en rigtig Opfattelse, og saa kan den jo være ham hellig; men det tilfredsstillende jo ikke os Andre, det er ikke det, som vi forlange, for at Eden kan gyldig aflægges. Men dernæst ere de Ord ikke de eneste, der bleve udtalte. Jeg erindrer saaledes meget tydeligt, at det ærede Medlem under en Forhandling forud for Valgdagen meget bestemt opfaste det Spørgsmaal: „Hvad er Gud?“ Alene det, at et saadant Spørgsmaal kan gøres, er Noget, der maa gøre Betydningen af Eden tvivlsom. Naar der foreligger saadanne Ting, er det efter min Mening fuldt bespøjet, at der fra Folkethingets Side tages en Reservation ligeoverfor det ærede Medlems Sværgen ved Gud og hans hellige Ord, og den Forklaring, det ærede Medlem nu har givet af, hvad han forstaaer ved „Gud og hans hellige Ord“ er ligesaa lidet tilfredsstillende for mig som for det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein). Naar man paa den Maade kan lægge hvilken som helst Fortolkning man vil ind i Edens Ord, vil jo Enhver, som har den fornødne Dristighed dertil, kunne underlægge Eden hvilken Betydning han vil. Nei, det, som er Hovedsagen for os Andre, er, at Eden bliver